

Öğretim Görevlisi
 Ahmet Fatih ŞAYBAK
Dicle Üniversitesi,
Lecturer, Dicle University
ahmetfatihsaybak@gmail.com

EL-HASAN'UL-HEBEL VE METHİYELERİ

AL-HASAN'UL-HEBEL AND HIS
EULOGIES

ARTICLE INFORMATION MAKALE BİLGİSİ

Research Article | **Article Type** **Makale Türü** | Araştırma Makalesi

17.02.2025 | **Date Received** **Geliş Tarihi** | 17.02.2025

08.05.2025 | **Date Accepted** **Kabul Tarihi** | 08.05.2025

Ethical Statement | Ethical rules were followed during the preparation of this study

Etik Beyanı | Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur

Yes - Turnitin - intihal.net | **Plagiarism Checks**

Benzerlik Taraması | Yapıldı - Turnitin - intihal.net

No conflict of interest declared | **Conflicts of Interest**

Çıkar Çatışması | Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

No funds, grants, or other support was received | **Funding**

Finansman | Fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.

[CC BY NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

| **License**

Lisans | [CC BY NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Author Contributions | The authors contributed equally to the work.

Yazar Katkıları | Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Ethics Committee Approval | The study subject does not require ethics committee permission.

Etik Kurul Onayı | Çalışma konusu etik kurul iznini gerektirmemektedir.

* Bu çalışma yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

EL-HASAN'UL-HEBEL VE METHİYELERİ

ÖZET

Bu makale, 17. Yüzyıl Yemen-Arap edebiyatının önde gelen isimlerinden el-Hasanu'l-Hebel'in hayatını, edebî yönünü ve divanında yer alan methiyelerini akademik bir perspektifle sunmaya çalışmaktadır. Şairin ailesi, eğitimi, sosyal statüsü, şiir anlayışı ve yaşantısına dair kaynaklarda yer alan veriler ışığında Yemen-Arap edebiyatındaki konumu analiz edilmiştir. Şairin bağlı olduğu mezhebi anlayış ve bu anlayışın medih temalı şiirlerine yansımaları, eğitimi ve edebi alandaki becerisi sayesinde nail olduğu katiplik makamı vesilesi ile dönemin yöneticilerine yakın olmasının şiirlerine tezahürü ayrıca dostları ile arasındaki samimi ilişkinin yine medih temalı kasidelerinde nasıl ele aldığı incelenmeye çalışılmıştır. Medih temalı kasideleri yazarken klasik formlara bağlı kalıp kalmadığı ve kullandığı dilin edebî kıstaslara uygunluğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: el-Hasan'ul-Hebel, Yemen-Arap Edebiyatı, Şiir, Medih, Zeydilik.

AL-HASAN'UL-HEBEL AND HIS EULOGIES

ABSTRACT

This article attempts to present the life, literary aspects and eulogies in his divan of al-Hasanu'l-Hebel, one of the leading names of 17th century Yemeni-Arabic literature, from an academic perspective. His position in Yemeni-Arabic literature was analyzed in the light of the data found in the sources about the poet's family, education, social status, understanding of poetry and life. Also, this article has tried to examine the poet's understanding of the sect he adhered to and the reflection of this understanding in his eulogy-themed poems, the manifestation of his closeness to the rulers of the period in his poems through the position of clerk he achieved thanks to his education and skills, and how the intimate relationship between him and his friends was handled in his eulogy-themed odes. It was tried to reveal whether he adhered to classical forms while writing Medih-themed odes and whether the language he used conformed to literary criteria.

Keywords: al-Hasan'ul-Hebel, Yemen-Arabic Literature, Poem, Madih, Zaydism.

1. GİRİŞ

İslami dönem Yemen edebiyat tarihinde öne çıkan isimlerden biri olan el-Hasan'ul-Hebel (ö. 1079/1668), hem şiirdeki -genç yaşında vefat etmesine rağmen- mahareti hem de zahidane yaşamıyla öne çıkan bir şahsiyettir. Kendisine atfedilen “Emîru Şuarâi'l-Yemen” (Yemen Şairlerinin Emiri) unvanı, onun edebî yetkinliğini vurgulamaktadır. Divanı incelendiğinde kasidelerinin çoğunun medih muhtevası ile yazıldığı görülmektedir. Bu medihler genellikle Ehl-i beyt, şairin mezhebinin temsilcileri ve dönemin yöneticileri hakkında olduğu görülmektedir. Bu çalışma, el-Hebel'in hayatını, edebî mirasını ve medih temalı yazmış olduğu şiirleri incelemeyi hedeflemektedir.

2. HAYATI

Adı el-Kâdî Şerefuddîn el-Hasan b. el-Kâdî Cemâluddin Ali b. Câbir b. Salah b. Ahmed b. Salah b. Ahmed b. Nâcî b. Ahmed b. Ömer b. Hanzal b. el-Mutahhar b. Ali el-Hebel el-Havlânî el-Kudâî' es-Sihâmî el-Harbî' (Hasenî, 1999, s. 515) olan şair Yemen'in başkenti San'a'da hicrî 1048 (1639) yılında dünyaya gelmiştir. Bu yüzden el-Yemenî (Muhibbî, t.y., s. 30) olarak da bilinmektedir (Hebel, 1987, s. 8). Havlânî nisbesi, San'a'nın doğusundaki Havlân bölgesine (Hamevî, 1977, s. 407); Kudâî ise Kudâa kabilesine mensub olmasından kaynaklanmaktadır (İbn Hazm, t.y., ss. 7-10). el-Hebel adıyla meşhur olmasının nedeni ise doğduğu köy olan Benu'l-Hebel adından hem de Havlân'daki köklü bir ailenin ismi olması hasebiyledir. Kendisi Şia mezheplerinden biri olan “Zeydilik” akidesine mensuptur. Bu durumu bir kasidesinde şöyle dile getirmiştir (Hebel, 1987, s. 102):

عَقِيدَةُ حَقٍّ لَا أَزَالُ مُتَابِرًا عَلَيْهَا حَيَاتِي أَوْ يَضْمُنِي اللَّحْدُ
فَقَوْتُ بِهَا زَيْدًا إِمَامَ الْهُدَى الَّذِي يُقَصِّرُ عَنْ أَوْصَافِهِ الْحَصْرُ وَالْعُدُ
وَإِنْ اتَّبَاعِي نَهَجَ زَيْدٍ لِنِعْمَةٍ يَقُولُ عَلَيْهَا الشُّكْرُ مَا عِشْتُ وَالْحَمْدُ

Hak akide üzerine hayatımı sürdürmekteyim ve kabir beni sarana dek bu böyledir.

Vasıflarını saymanın ve hesap etmenin eksik kaldığı hidayet imamı, Zeyd'i takip ettim.

Yaşadığım müddetçe Zeyd'in yolunu takip etmem şükrün ve hamdın yetersiz kaldığı bir nimettir.

El-Hebel'in, hicrî 1079 (1668) yılında henüz otuzlu yaşlarının başında zehirlenerek öldürüldüğü nakledilmektedir (Hasenî, 1999, s. 529). Erken yaşta zehirlenerek öldürülmesinin altında siyasi çekişmeler ve kıskançlığın yattığı, buna neden ise şairin dönemin önemli insanlarına yakın olması ve kitabet sanatını üstün bir şekilde kullanması gösterilmektedir (Hibşî, 1986, s. 477).

2.1. Eğitimi

el-Hebel ilmi çevreye sahip bir ailede büyümüş ve bunun neticesinde ilk eğitimini Babası el-Kâdî Ali'den (ö. 1663) almıştır (Hasenî, 1999, s. 515). Daha sonra dönemin önemli âlimlerinden olan Ahmed b. Saduddin (ö. 1668) (Şevkanî, t.y., s. 58), Ahmed b. Salih b. Ebi'r-Rical (ö. 1682) (Şevkanî, t.y., s. 60) ve es-Seyyid Yahya b. el-Hüseyin'den (ö. 1679) (Şevkanî, t.y., s. 329) dersler almıştır. Babası el-Hebel'i Ehl-i beyt sevgisi ve ahlâkı üzere yetiştirmiş bunun neticesi de yazmış olduğu şiirlerde kendini göstermiştir. Bu durumu bir kasidesinde şöyle ifade etmiştir (Hebel, 1987, s. 123):

قَالُوا إِيَّاكَ تَحِبُّ آلَ مُحَمَّدٍ وَتَظَلُّ مَشْغُوفًا بِهِمْ وَتَبِيتُ
فَأَجَبْتُهُمْ كُفُّوا الْمَلَامَ فَإِنِّي أُرْسِدْتُ نَهْجَ وَدَادِهِمْ فَهَدَيْتُ
قَالُوا فَإِنَّ الْفَقْرَ حَظُّ مُحِبِّهِمْ أَرْضَيْتُ قُلْتُ نَعَمْ رَضِيتُ رَضِيتُ
إِنِّي مَلَكَتُ دَخَائِرًا أَحْرَزْتُهَا مِنْ كِيمِيَاءٍ وَدَادِهِمْ فَغَنَيْتُ
فَدَعُوا الْمَلَامَ فَقَدْ أَهَبْتُ بِمُهِجَتِي دَاعِي الْهُدَى فَأَجَبْتُ حِينَ دُعِيتُ

Dediler: Âl-i Muhammed'i ne zamana kadar seveceksin? Onlara meftunsun ve böyle gecelersin?

Dedim: Bırakın kınamayı çünkü ben, Onların sevgisi yoluyla irşâd oldum, hidayet buldum.

Dediler: Onları sevenin payına fakirlik düşer, razı mısın? Dedim: Evet, razıyım, razıyım!

Ben, onların hazinelerine nail oldum. Ben onların sevgi kimyasından hazineler elde eltim ve zengin oldum.

Bırakın artık kınamayı, hidayete çağıran bana hayat verdi, ben de çağrıya icabet ettim.

Almış olduğu ilimler, ailesinden edindiği kültür sayesinde el-Mehdi Ahmed b. el-Hasan b. el-Kâsım'ın (Şevkanî, t.y., s. 43) yanında kâtiplik görevine getirilmiştir (Hibşî, 1986, s. 477).

2.2. Edebi Kişiliği

el-Hebel'in Arap dilinin letafetini yansıtan, fesahat ve belagat unsurları bakımından zengin bir divanı bulunmaktadır. Onun şiirlerini ilk olarak arkadaşı Ahmed b. Nâsir el-Mihlafi (ö. 1706) Kevkbânî, 1990, s. 2/232) bir araya getirip derlemiştir (Hebel, 1987, s. 67-71). Daha sonra Ahmed eş-Şamî bu divanı tahkik etmiş ve 1983 yılında yayınlamıştır (Hebel, 1987, s. 42-43). Ahmed eş-Şamî onun kasidelerindeki yetkinliğin, klasik şairler el-Buhturî (ö. 284/897) ve Şerîf er-Radî'den aşağı (ö. 406/1015) kalır olmadığını ve bu düzeye genç yaşta vefat etmesine rağmen ulaştığını vurgulamaktadır (Hebel, 1987, s. 7). el-Hebel ile aynı dönemde yaşayan Ahmed b. Salih b. Ebi'r-Rical ise şairin yazmış olduğu bir mersiye için tenkit eder ve bu mersiye için eşsiz güzellikte ve kusursuz olarak nitelemiştir (Ahmed b. Salih b. Ebi'r-Rical, 2004, s. 246). eş-Şevkanî de (ö. 1834) el-Hebel'in şairliği hakkında görüş beyan etmiş ve şiirlerinin kaliteli ve güzellik bakımından zengin olduğunu ifade etmiştir (Şevkanî, t.y., s. 199). eş-Şerîf Ziyaeddin Yusuf b. Yahya el-Hasenî de (ö. 1719) Yemen'in İslam ile tanışmasından beri onun gibi bir şairin Yemene gelmediği gibi iddialı bir yorumda bulunmuştur (Hasenî, 1999, s. 520).

3. MEDİH

Arap şiirinin klasik dönemden günümüze kadar ulaşan en temel şiir muhtevalarından biri olan medih, methedilen kişinin sahip olduğu cömertlik, akıl, adalet, iffet, yardımseverlik vs. gibi erdemli davranışlarını konu edinmiştir (Cafer, t.y., s. 96). Kelime anlamı bakımında "övgü" demek olan medih, yergi (hiciv) karşısı olarak kullanılmıştır (İbn Manzur, 1419, s. 49). Medih, daha çok erkeklerin övgüsü için kullanılmış; kadınları övmek için daha çok gazel olgusu kullanılmıştır. Bu ayrımın erken dönem temsilcilerinden biri, Emevi dönemi şairi Ömer b. Ebî Rebîa (ö. 93/711-12) olmuştur. Ebu'l-Ferec el-İsfahânî'nin aktarımına göre Halife Süleyman b. Abdülmelik (ö. 99/717), Ömer b. Ebî Rebîa'ya onu neden methetmediğini sorduğunda, "Ben yalnızca kadınları överim" cevabını vermiştir (İsfahânî, 2008, s. 69).

Medih, sadece övgü amaçlı uygulanan bir sanat değildir; medih sanatı icra edilen kasideler aynı zamanda tarihî ve toplumun yaşantısı hakkında bize bilgiler vermektedir (Ergin, 2014, s. 42). Bu açıdan medih temalı kasideler dönemin yaşantısını, kültürünü ve düşünce biçiminin anlaşılması için kaynak görevi de görmektedir (Ebu Hakka, 1962, s. 17-19). Bu bağlamda el-Hebel'in şiirlerine bakıldığı zaman onun ve yaşadığı çevrenin genelde dini anlayışını özelde mezhebi yaklaşımını ve sosyo-kültürel yapısını öğrenmemiz için önemli veriler içermektedir. Nitekim şairin medih temalı kasidelerine bakıldığı zaman bu unsurlar dikkat çekmektedir.

3.1. Hz. Peygamber Methi

Şairin divanı incelendiğinde medih temalı kasidelerin diğer temalara oranla daha fazla olması dikkat çekmektedir. Bunun temel iki nedeni vardır; birincisi Ehl-i beyt sevgisi ile yetiştirilmesi, ikincisi ise dönemin idareci ve entelektüel çevresine yakın olmasıdır. Ehl-i beyti metheden şiirleri ise medih temalı şiirleri arasında daha fazladır. Hz. Peygamber medhi her ne kadar az olsa da Ehlibeyti öven kasidelerde dolaylı olarak yine Hz. Peygamber methi görülmektedir. Ona göre Hz. Peygamber Allah tarafından övülmüş ve kendisinin yapacağı her türlü övgü eksik ve yetersiz kalacaktır. Bu durumu şöyle ifade etmiştir (Hebel, 1987, s. 107):

قَالُوا امْتَدِّحْ سَيِّدَ الْكَوْنَيْنِ قُلْتُ لَهُمْ يَجُلُّ عَن كَلِمِي قَدْرًا وَأَشْعَارِي
مَاذَا عَسَاهُ يَقُولُ الْمَادِحُونَ وَقَدْ أَتْنِي عَلَيْهِ بِمَا أَتْنِي بِهِ الْبَارِي

Dediler: İki cihanın efendisini methet! Dedim: Kelimelerim ve şiirlerim onun şanına erişemez.

Methedenler acaba ne söyleyebilir ki? Ancak Allah'ın övdüğü şeylerle onu övebilirler.

el-Hebel'in nezdinde Hz. Peygamberi övmek tesbih ve zikir ile aynı konumdadır. Bu nedenledir ki onları dinleyen bıkmaz. Yine ona göre Hz. Muhammed'den önceki peygamberler onu hakkıyla anlatmamışlar ayrıca kutsal kitaplar da ondan hakkıyla bahsetmemiştir. Bu durumu anlattığı kasidesi şöyledir (Hebel, 1987, s. 109):

مَدِيحُكَ الْقَوْلُ يَشْفِي السَّامِعِينَ لَهُ وَغَيْرُ مَدْحِكَ فَهُوَ الْقَوْلُ وَالْقِيلُ
يَزِدَادُ مِنْ مَدْحِكَ التَّالِي لَهُ شَرَفًا كَأَنَّمَا هُوَ تَسْخِيحٌ وَتَهْلِيلُ
فِي كُلِّ أَنَةٍ يَأْتِي إِلَيْكَ مِنَ الرَّحْمَنِ سُبْحَانَهُ وَحَيٍّ وَتَنْزِيلُ
وَكُلَّمَا طَالَ لَمْ يُمَلِّلهُ قَارِئُهُ وَرُبَّمَا مَلَّ قَوْلٌ فِيهِ تَطْوِيلُ
تَقَاصَرَتْ عَنْكَ كُلُّ الْأَنْبِيَاءِ كَمَا تَقَاصَرَتْ عَنْهُ تَوْرَاةٌ وَإِنْجِيلُ

Seni methetmek dinleyenlere şifa verir ve senin methinden gayrısı laf-ı güzafıdır.

Senin methinden ötürü övenin-okuyanın şerefi çoğalır, senin methin tespihtir, La İlâhe İllallah zikridir.

Şanı yüce olan Rahman'dan sana her zaman vahiy ve ayet nazil olur,

Senin methin her ne kadar uzarsa uzasın okuyanı usandırmaz. Oysa sözü uzatma bıkkınlık verir.

Bütün Peygamberler seni anlatmaya güç yetiremedi, Tevrat ve İncil de seni hakkıyla anlatmadı.

3.2. Hz. Ali Methi

el-Hebel'in divanında yer alan medih temalı kasidelerin çoğunda Hz. Ali methiyeleri ile karşılaşmaktayız. Daha önce de vurgulandığı üzere bu durum mezhebi bağlılığının bir getirisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim el-Hebel'e göre Hz. Peygamberden sonra gelen en büyük zat, savaşlarda kahramanlık timsali, "İmam", "Vasi", "Peygamberin Kardeşi" ve "Veli" Hz. Ali'dir. Yine ona göre hilafette hak sahibi olan da O'dur. Bu duruma kasidelerinde çokça yer vermiş ve delillerle bunu ispat etme yoluna girmiştir. Bir kasidesinde bu bağlamda şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 147):

إِنْ قِيلَ مَنْ خَيْرُ الْوَرَى	بَعْدَ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِ
وَمَنْ الْمُوَاسِي وَالْمَوَاحِي	وَالْمَوْلَى
وَمَنْ الَّذِي فِي الرَّوْعِ عَنْ	أَعْدَائِهِ لَمْ يَنْكُلِ
إِنْ قِيلَ مَنْ ذَا حَازَ هَذِي	الْمَكْرُمَاتِ فَقُلْ عَلِيٌّ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ وَالْإِمَامُ	الْبَرُّ بِالنَّصِّ الْجَلِيُّ
قَدْ نَصَّهَا فِيهِ رَسُولُ	اللَّهِ عَنْ أَمْرِ الْعَلِيِّ
يَوْمَ الْغَدِيرِ بِمَحْفَلٍ	أَعْظَمَ بِهِ مِنْ مَحْفَلِ
فَنَنْتُهُ عَنْهَا غُصْبَةً	جَاءَتْ بِأَمْرِ مُعْضِلِ

Eğer denilse: 'Peygamberden sonra insanların en hayırlısı kim?'

Ve 'Kimdir Vasilikte, Kardeşlikte ve Velâyetinde eşsiz olan?

Kimdir düşmanları karşısında korkmayan?'

Ve denilse: 'Bu fazîletleri kim kazandı?' De ki: Ali!

O, yaratılmışların en hayırlısı, apaçık bir nasla ahlaklı imam,

Allah'ın elçisi, yüce Allah'ın emriyle onu tayin etti,

Gadîr-i Hum gününde, o görkemli toplulukta.

Bir grup, O nassı saptırmaya çalıştı, İçinden çıkılmaz hale getirdiler.

Hz. Ali hakkında yazmış olduğu kasidelerde övgü daha çok Hz. Ali'nin Hz. Peygambere olan yakınlığı ve kendisinden sonra yerine geçmesi gereken halife olduğu huşuyla ilgili örneklerle doludur. Bu durumu kasidelerinde aktarırken tarihsel olaylardan, Hadis-i şeriflerden yararlanarak övgünün muhtevasını oluşturma çabasına girmiştir. Bu tarihi olaylar onun Hz. Ali'yi methetmede kullandığı gerekçeler halini almıştır. el-Hebel yapmış olduğu bu eylemi kendisi için bir övünç olarak görmüş ve bu durumdan ötürü kınanmaktan da korkmadığını ifade ederek şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 145):

وَكَفَانِي حُبُّ الْوَصِيِّ فَخَارًا	فَهُوَ إِنْ أَظْلَمَ السَّبِيلُ أَمَامِي
لَا تَلْمَنِي إِذَا مَدَحْتُ عَلِيًّا	إِنَّ أَوْلَى مَنْ لَأْمَنِي بِالْمَلَامِ

أَنَا فِي حُبِّهِ لَعَمْرُكَ عَمَّارٌ فَلَمْ لَا أَبْنِي بُيُوتَ نِظَامِي

“Vasi'nin” (Hz. Ali) sevgisi, bana şan olarak yeter! Yol karanlık olsa o benim imamımdır. Önümdedir.

Ali'yi methettiğim için beni kınama! Asıl kınanacak olan, beni kınayandır.

Ömrün hakkı için, ben onun sevgisinde ‘Ammar gibiyim, Öyleyse neden mısralarımı buna uygun dizmeyeyim?

Daha sonra devam eden beyitlerde Hz. Ali'nin cesaretine ve savaşlardaki korkusuzluğuna vurgu yaparak şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 145):

هَاتِ قُلْ لِي بِاللهِ مَنْ كَأَبِي السِّبْطَيْنِ إِنْ أَدْبَرَ الْهَزْبُ الْمُحَامِي
بَذُرْ أَفُقَ الْوَعَى إِذَا مَا اسْتَهَلَّتْ بِرُؤُوسِ مَنْ الْعِدَاةِ وَهَامِ
ضَارِبُ الْهَامِ فِي الْكَرِيهَةِ ثَبَّتْ يَتَحَامَاهُ كُلُّ جَيْشٍ لَهَامِ
بِمَزِيدِ الْجَلَالِ دُونَ الْبَرَائَا خَصَّهُ ذُو الْجَلَالِ وَالْأَكْرَامِ

"Haydi söyle, Allah aşkına, kimdir Ebu Sıbteyn (İki torunun babası) gibi? Aslanın bile sırtını dönüp kaçtığı!

Savaş ufkunun bedri (dolunayı) odur; düşmanların başları görünmeye başladığında.

Zor zamanlarda düşmanların başına darbe indiren, her büyük ordunun çekindiği,

Bu yüceliği sayesinde Celal ve İkrâm sahibi insanların içinde onu seçti.

3.3. Ehl-i beyt Methi

Ehl-i beyt el-Hebel için önemli kavramlardan biridir. Ona göre Ehl-i beyt, toplumun önde gelenleri bununla birlikte Hz. Peygamberden sonra imamların ve vasilerin neşet ettiği yerdir. Ayrıca şairin mezhebi referansının esas kaynağı olması hasebiyle ahiretteki kurtuluşun yegâne vesilesidir. Bu nedenle onları övmeyi mezhebinin bir gereği olarak kabul etmektedir. Bu hususu dile getirdiği bir kasidesinde şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 152):

مَذْحِي لَكُمْ يَا آلَ طَهَ مَذْهَبِي وَبِهِ أَفُوزُ لَدَى الْإِلَهِ وَأُفْلِحُ
وَأَوْدُ مِنْ حُبِّي لَكُمْ لَوْ أَنَّ لِي فِي كُلِّ جَارِحَةٍ لِسَانًا يَمْدَحُ

Ey Âl-i Tâhâ! Sizi övmem benim mezhebimdir. Bu övgü sayesinde Allah'ın nezdinde başarılı olur ve kurtuluşa ererim.

Size olan sevgimden ötürü isterdim ki her bir uzvumda sizi öven bir dil olsa!

Ehlibeytin fazileti onun nezdinde inkârı mümkün olmayan bir durumdur. Çünkü onlar Peygamberin nesli ve kanındandır. Bu durumu ifade ettiği başka bir methiyesi ise şöyledir (Hebel, 1987, s. 153):

يَا بَنِي الْمُخْتَارِ مِنْ مُضَرٍ كُلِّهَا وَالْعِثْرَةَ وَالْبَرَّةَ

لَيْسَ يُخْفِي فَضْلَكُمْ أَحَدٌ غَيْرُ مَنْ أَعْمَى الْهَوَى بَصَرَهُ

Ey Mudar soyundan “Seçilmiş’in” evlatları! Ey tertemiz nesil!

Hevasının kendi gözünü kör ettiği kişi hariç, Hiç kimse sizin faziletinizi gizleyemez,

el-Hebel’in inancına göre Ehl-i beytin sevdiklerini sevmek ve sevmediklerinden de uzak durmak bir dini vecibedir. Bu düşüncesini dile getirdiği başka bir Ehlibeyt methiyesi şöyledir (Hebel, 1987, s. 156):

بَوَدَادِ آلِ مُحَمَّدٍ وَلَايَهُمْ أَمْشِي غَدًا فِي الْحَشْرِ تَحْتَ لَوَائِهِمْ
حَسْبِي مَقَارًا أَنَّنِي وَالْيَتِ مَنْ وَالْأَهْمُ وَبَرْنْتُ مِنْ أَعْدَائِهِمْ
لَا زِلْتُ أَنْظُمُ فِيهِمْ دُرَّ الثَّنَا وَأَقْلُدُ الْأَمْدَاحَ جِيدَ عَلَائِهِمْ
سَيِّمًا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ بِيكَارٍ نَقَطَتِهِمْ وَبَدُرٍ سَمَائِهِمْ

Muhammed’in (s.a.v.) Ehl-i beytine duyduğum sevgi ve bağlılığımı, Kıyamet günü onların sancağı altında yürüyeceğim.

Onları seveni sevdim, düşmanlarından da uzak durdum. Bu bana yeter.

Övgü incilerini hep onlar için diziyorum, Yüceliklerinin boynuna methiyelerden kolyeler takıyorum.

Özellikle Müminlerin Emîri Ali. O onların noktalarının pergeli ve göklerinin dolunaydır.

3.4. Zeyd b. Ali’yi Methi

Şair Hz. Ali ve Ehl-i beyt hakkında dini anlamda yaptığı övgüler ile aynı paralel de övgüleri Zeyd b. Ali (ö. 122/740) için de görmektediriz. Zeydî inancına göre Zeyd b. Ali Hz. Hüseyin’in torunu ve “İmam’dır” (Gökalp, 2013, s. 328-331) Bu bağlamda yazmış olduğu medih türü kasidesinde şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 165):

قَفَوْتُ زَيْدًا إِمَامَ الْحَقِّ مُتَّبِعًا طَرِيقَهُ لَسْتُ أَقْفُو دُونَهُ أَحَدًا
فَقَصِّرُوا عَن مَلَامِي إِنَّنِي رَجُلٌ لَا أَرْضَى غَيْرَهُ دِينًا وَمُعْتَقَدًا
وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ رُوحِي دُونَهُ تَلَفَتْ لَا حُلْتُ عَنْهُ وَلَا فَارَقْتُهُ أَبَدًا

Hak İmam Zeyd’in yolundan gittim ben, Ondan başkasının yolunu takip etmem asla!

Beni kınamaktan vazgeçin artık, çünkü ben öyle biriyim ki, Ondan başka bir dini ve inancı kabul etmem!

Allah’a yemin olsun, ruhum ondan başkasının olursa helak olur, Ondan asla ayrılmam, asla terk etmem!

Hz. Ali örneğinde görülen medih olgusunun benzeri Zeyd b. Ali’nin methiyelerinde de görülmektedir. Düşmanlara cesurca saldıran, Peygamberin torunu, vasisi, dinin bayrağını taşıyan ve özelde de şefaet edici biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 138):

تَابَعْتُ آلَ الْمُصْطَفَى مُتَقِيًّا أَنْ اتَّبَاعَهُمْ مُرَادُ الْبَارِي
وَقَفَوْتُ نَهْجَ أَبِي الْحُسَيْنِ مُيَمَّمًا مِنْهُ سَبِيلًا وَاضِحَ الْأَنْوَارِ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ بَعْدَ سِبْطِي أَحْمَدٍ مُخْتَارُ آلِ الْمُصْطَفَى الْمُخْتَارِ
وَحَبِيبُ خَيْرِ الْمُرْسَلِينَ وَمَنْ غَدَا فِي آلِ أَحْمَدَ دُرَّةَ النَّقْصَارِ
مُقَرِّي الرِّمَاحِ السَّمْهَرِيَّةِ وَالظُّبَا إِذْ مَا لَهْنٌ قَرَى سِوَى الْأَعْمَارِ
وَالْبَاذِلُ النَّفْسَ الْكَرِيمَةَ رَافِعًا لِمَنَارِ دِينِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ
لَيْثُ الشَّرَى حَيْثُ الصَّوَارِمُ وَالْقَنَا تَسْعَى بِكَاسِ اللَّمُونِ مُدَارِ
يُشْجِيهِ تَرْجِيْعُ الْقُرْآنِ لَدَيْهِ لَا نَقَرَ الدُّفُوفِ وَرَنَّةُ الْأَوْتَارِ
أَبَا الْحُسَيْنِ دُعَاءُ عَبْدٍ مُخْلِصٍ لَكَ وَدُّهُ فِي الْجَهْرِ وَالْإِسْرَارِ
طَوْرًا يُصَوِّغُ لَكَ الْمَدِيحَ وَتَارَةً يَبْكِي عَلَيْكَ بِمَدْمَعٍ مِدْرَارِ
هَيْهَاتَ أَقْصَرُ عَنْ مَدِيحِكَ دَائِمًا مَا الْعُذْرُ فِي تَرْكِي وَفِي إِقْصَارِي
وَدِّي عَلَى طُولِ الْمَدَى مُتَجِدِّدٌ وَفَرَايِدُ الْأَشْعَارِ فِيكَ شِعَارِي
فَاشْفَعْ بِفَضْلِكَ فِي الْقِيَامَةِ لِي وَقُلْ هَذَا الْفَتَى فِي ذِمَّتِي وَجَوَارِي
مَا ضَرَرْنَا أَنْ لَا نَرَى فَتَزُورَهَا إِذْ أَنْتَ بَيْنَ جَوَانِحِ الرُّوَارِ
إِنَّ الَّذِينَ جَارُوكَ فِي أَمَدِ الْعُلَى خَلَقْتَهُمْ فِي حَلْبَةِ الْمِضْمَارِ
قَدَحُوا زِنَادَ الْمَجْدِ حِينَ قَدَحَتْهُ فَرَجَعْتَ دُونَهُمْ بِزَنْدِ وَارِي
حُزَّتِ الْعُلَى وَسَبَقَتْ أَهْلَ السَّبْقِ مِيدَانِهَا وَأَمِنْتَ كُلَّ مُجَارِي

Âl-i Mustafa'yı yakinen takip ettim, çünkü onlara uymak el-Bârî olan Allah'ın emridir!

Ebu Hüseyin'in yoluna yöneldim, aydınlık ve nurlu yolu seçerek.

Ahmed'in (Hz. Muhammed s.a.s.) iki torunundan sonra insanlığın en hayırlısı, Seçilmiş Mustafa'nın ailesinin seçkini.

Peygamberlerin en hayırlısının sevgilisi ve Ahmed'in ailesinde, İnciler dizili kolyedir!

Ömürler tükenene dek sağlam mızrakları ve keskin kılıçları besleyen,

Tek ve Kahhar olan Allah'ın dininin bayrağını yükselten bu uğurda yüce nefsinin cömertçe harcayan.

Aslan yatağının cesur aslanı! şeref meydanında kılıçlar ve mızraklarla ölüm kadehlerini döndüren,

Kur'an okunması seni hüzne boğar, Deflerin sesi ve tellerin nağmesi değil!
Ey Ebu Hüseyin! İçten ve samimi bir kulun duası seninledir, ama aşikâr ama gizli sevgisi sanadır.
Gâh sana methiyeler döker, gâh senin için sular seller gibi gözyaşı döker,
Seni övmekten vazgeçmem ne mümkün! bahanem ne, niye kısa keseyim?
Zaman akıp gitse de sevgim hep tazedir, şiirlerimin eşsiz mücevherleri hep senin içindir.
Kıyamet günü lütfunla bana şefaet et ve de ki: "Bu genç benim zimmetimde ve civarımdadır!"
Ziyaret edebileceğimiz bir toprağının olmaması ne zarar, çünkü sen ziyaretçilerin gönüllerindesin!
Seninle yüce makamlarda yarışanlar, koşu meydanında geride kaldılar.
Sen şeref meşalesini yaktığında onlar da yaktı, ama sen onlardan önce meşale ile döndün.
Yüceliğe eriştin, önde olanların önüne geçtin, her türlü tehlikeden güvende oldun.

3.5. Yöneticileri Methetmesi

el-Hebel edebiyat ve kalem yönünden kuvvetli olması hasebiyle divan katipliği görevinde bulunmuş ve bu vesile ile devrin yöneticilerine yakın bir konum elde etmiştir (Hibşî, 1986, s. 477). Dolayısıyla şairin medih temalı kasidelerinde dönemin yöneticileri de övmüştür. Bunun esas nedeni sadece onlara yakın olması değil aynı zamanda bu yöneticilerle aynı mezhebi paylaşmasıdır. Övdüğü bu yöneticilerden biri Seyfulislam Ahmed b. Hasan'dır (ö. 1682) (Şevkanî, t.y., s. 43).

3.5.1. Seyfulislam Ahmed b. el-Hasan'ı Methi

Şairin divanında övdüğü yöneticilerden ve Kâsımî halifelerinin dördüncüsü olan Seyfulislam Ahmed b. el-Hasan, aynı zamanda Yemen tarihinde de önemli bir şahsiyet olarak kabul edilmektedir. Askeri ve idari anlamda Yemen'in bütünlüğünü sağlamış ve kardeşlik bağlarını güçlendirmek için attığı adımlarla dikkat çekmiştir (Şevkanî, t.y., s. 43-44). Yapmış olduğu bu önemli işler el-Hebel nezdinde değer görmüş ve memduhunda var olduğunu düşündüğü cömertlik, muhabbet ve İslam dininin savunucusu gibi erdemlerle övmüş, bu durumu kasidelerinde methiye olarak yansıtmış ve şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 196-197):

يَا صَفِيَّ الْإِسْلَامِ دَعْوَةُ عَبْدٍ	قَدْ حَسَا كَأْسَ صَفْوٍ وَدَيْكَ صِرْفًا
قَدْ أَتَاكُمْ مِنَ الْمَدِيحِ بَعْدُ	حُسْنُهُ مِثْلُ وَصْفِكُمْ لَيْسَ يَخْفَى
كَالصَّبَا رَقَّةً وَكَالرَّوْضِ نَشْرًا	وَكَاخْلَاقِكَ الشَّرِيفَةِ لُطْفًا
كَعُقُودِ الْجَمَانِ يَعْجِزُ عَنْهُ	كُلُّ مَنْ صَرَّعَ الْقَرِيضَ وَقَفَى
خَذَلَهُ مِنْ عِصَابَةٍ خَالَفُوا	الْأَمْرَ وَأَخْطَأُوا خَطِيئَةً لَيْسَ تُغْفَى
قَوْمٌ سُوءٍ أَصْغَوْا إِنَايَ وَقَدْ	أَتْرَعْتُهُ مِنْ نَوَالِكُمْ فَتَكَفَى
قَدْ أَنَاَلْتُ كَفَاكَ عَبْدًا خَمْسِينَ	فَأَخْفُوا نِصْفًا وَأَعْطَوْهُ نِصْفًا
وَأَبَى اللَّهُ أَنْ تَكُونَ	عَطِيَّاتُكُمْ خَمْسَةً وَعِشْرُونَ حَرْفًا

وَأَرَاهَا تَخَالَفَتْ دُونَكَ الْأَيْدِي عَلَى نَقْصِهَا وَمِثْلَكَ وَفَى
وَلَأَنْتَ الَّذِي بِهِ يُدْفَعُ الْفَقْرُ وَيُعْطَى الْأَمْوَالُ أَلْفًا فَأَلْفًا
أَيْنَ مِنْكَ السَّمَاءُ سُمُوءًا وَجُودًا أَنْتَ أَسْمَى قَدْرًا وَأَسْمَحُ كَفًّا

Ey İslam'ın Dostu, saf ve katıksız sevginin kadehini yudumlayan bir kulun davetidir bu.

Medihten güzelliği vasfınız gibi gizlenemeyen bir kolye nazmettim size,

İnceden esen bir saba yeli gibi, yayılmış bir bahçe gibi, Latif yüce ahlakınız gibi.

Beyit beyit kafiyeli şiir dizenlerin (güzelliğini vasıf etmede) aciz kaldığı inci taneleri gibi.

Bir kısım yüzüstü bıraktı ve emre karşı geldi ve affedilmez bir hata işlediler

Kötü bir kavim sizin güzellikleriniz ile doldurduğum testimi/tasımı eğdiler ve içindekiler döküldü.

Elleriniz, kulunuza elli şey bağışladı, onlar yarısını gizlediler ve sadece yarısını verdiler.

Allah sizin hediyelerinizin yirmi beş harf olmasına razı olmadı,

Görüyorum ki işte bu eller hediyelerin eksikliğine muhalefet etti, sen tamama erdirdin.

Fakirliği gideren sensin sen, malları bin bin verirsin.

Gökyüzü yetişemez yücelik ve cömertlik bakımından sana, sen ondan daha yüce ve daha cömertsin.

3.5.2. el-Mutevekkil A'lallah İsmail'i Methi

el-Mutevekkil A'lallah İsmail (ö. 1677), el-Hebel'in kasidelerinde methettiği yöneticilerden biridir. O'nun yönetimi döneminde devlet en bereketli, en verimli ve en adil yönetildiği zamanlarını yaşamıştır. Fiziki özellikleri bakımından dikkat çeken el-Mutevekkil A'lallah İsmail, uzun boyu, uzun sakalı ve yüzünden eksik olmayan tebessümü ile bilinmektedir. öte yandan döneminin en önemli ilim adamlarından biri olarak kabul edilmektedir (Şevkanî, t.y., s. 146). el-Hebel O'nun hakkında yazmış olduğu kasidesinde klasik Arap şiiri formunda kullanılan erdemlerle kendisini övmüş ve şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 183-184):

وَأِنِّي وَإِنْ أَزْرِي بِي الْفَقْرُ عَلَيَّ اللَّيَالِي بِالْمَصَائِبِ عَنْ يَدِ
فَمَا أَنَا مِنْ رَوْحِ الْإِلَهِ بِأَيْسٍ وَإِنْ جَاءَنِي مَا لَمْ يُطْفَأْ تَجَلْدِي
سَادَرًا فِي نَحْرِ الْخُطُوبِ إِذَا عَتَتْ بِأَرْوَاحٍ مِنْ أَبْنَاءِ أَحْمَدَ أَصِيدِ
بِأَسْمَحَ مَنْ تُثْنِي الْعَنَاصِرُ بِأَسْمِهِ وَخَيْرِ إِمَامٍ قَامَ مِنْ آلِ أَحْمَدِ
إِمَامٍ حَمَى الْإِسْلَامَ عَنْ كُلِّ مُلْحِدٍ وَأَلْفَ مِنْهُ عَقْدَ شَمْلٍ مُبَدِّدِ
أَقَامَ قَنَاطَةَ الدِّينِ بَعْدَ اغْوَجَاجِهَا وَقَالَ لِبَاغِيهَا كَفَيْتُكَ فَافْعُدِ
بِسَعْدٍ عَلَى مَرِّ الزَّمَانِ مُسَاعِدِ وَجَدَّ عَلَى طُولِ الْمَدَى مُتَجَدِّدِ

وَكُلِّ طَوِيلَ الْقَدِّ أَسْمَرَ ذَابِلِ
وَأَزْرَقَ مِنْ طَبْعِ الْمَنِيَّةِ نَافِذِ
فَلَوْ كَانَ فِي وَقْتِ الْوَصِيِّ حُسَامُهُ
لَقَدْ بَشَّرَ الْإِقْبَالَ يَوْمَ وَلَادِهِ
وَقَدْ زَيَّنَتْ الْأَيَّامُ مِنْهُ بِسَيِّدِ
وَأَرْوَعَ يُمَضِّي فِعْلُهُ قَبْلَ قَوْلِهِ
بِهِ كُلُّ بَدْرِ زَاهِرِ الْأُفُقِ يَهْتَدِي
تَمَثَّلَهُ الْأَبْطَالُ فِي كُلِّ مَعْرَكِ
يُعَانِقُ قَدَّ الرُّمَحِ فِي الْحَرْبِ أَسْمَرَ

وَكُلِّ رَقِيقِ الشَّفَرَتَيْنِ مُهَدِّدِ
وَذِي شِرَّةٍ مِنْ نَسْلِ أَعْوَجِ أَجْرِدِ
لَمَّا طَمَعَتْ فِي الْأَمْرِ تَيْمٌ وَلَا عَدِيٍّ
بِأَشْرَفِ مَوْلُودٍ لِأَسْعَدِ مَوْلِدِ
تُقَرِّضُهُ الْمَدَاحُ فِي كُلِّ مَشْهَدِ
إِذَا جَادَ لَا يُصْنَعِي لِرَأْيِ مُفَقِّدِ
وَكُلِّ خِصَمٍ زَاخِرِ الْمَوْجِ يَقْتَدِي
وَتَدْعُو لَهُ النُّسَاكُ فِي كُلِّ مَسْجِدِ
وَيَصْبُرُ إِلَى حَدِّ الْحُسَامِ الْمُورِدِ

Fakirlik beni hakir görse de geceler musibetlerle üzerime çullansa da,
Allah'ın rahmetinden ümidimi kesmem, her ne kadar başıma katlanılmaz musibetler gelse de,
Ahmed'in en korkusuz oğullarından daha cesurca savaşır zorluklar nehrini savuştururum.
Soyların sena ettiği pek cömert, Âl-i Ahmed'in en hayırlı imamının ismi için.
O imamdır her dinsizden dini koruyan, bozulan birliği tekrardan inci kolyesi gibi dizdi.
Eğrilmiş dinin mızrağını düzeltti, azgınlara "Durun artık, oturun yerinize" dedi.
Zamanın geçip gitmesine rağmen O bir şansla, bir yardımcıyla ve tarih boyunca hep yenilenen
bir talihle,
Uzun boylu, solgun esmerler, ince dudaklı keskin kılıçlılarla,
Ölümü delip geçen berrak gökyüzüyle, Kahraman A'vec'in soyundan dayanıklılar ile,
Eğer "Vasi'nin" (Hz. Ali) zamanında onun kılıcı olsaydı
Teym'de 'Adi'de bu işe tamah etmezdi.
O doğduğu zaman gelişi hayra yorulmuştu, doğmuşların en şerefli ve en mutlusunu diye.
Süslendi onunla günler, Meddahlar o günlerin her sahnesini kemirdiler.
Ne kadar da güzeldir bir işi söylemeyip yapması, eğer cömert davranırsa yalancının sözüne
kulak asmaz.
Ufukta beliren her dolunay onunla yolunu bulur ve her coşkun deniz dalgası ona imrenir.
Her savaşta kahramanlar onu örnek alır, bütün mescitlerdeki zahitler ona dua eder.
Esmer, uzun boylu mızrağa sarılır savaşta, kırmızı kılıcın yanağına yönelir.

3.6. Dostlarını Methetmesi

el-Hebel'in divanında dostları önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim onun şiirlerini bir araya
getiren aynı zamanda kendisi de bir şair olan el-Mihlâfi onun yakın arkadaşlarından biridir

(Hebel, 1987, s. 47). Bazı kasidelerinde ikisinin Muaraza tarzı karşılıklı şiir yazışmaları görülmektedir. Aynı zamanda bazı dostları ile mektuplaşıırken gönderdiği şiirler de bulunmaktadır.

3.6.1. Muhammed b. Mutahhar el-Cermûzî'yi Methi

Yakın dostu aynı zamanda sınıf arkadaşı olan el-Cermûzî (ö. 1665), dönemin önemli müelliflerinden ve idareciler ile yakın ilişkisi bulunan şahıslardan biridir. Siyasi açıdan önemli bir konuma sahip olup çeşitli yönetim kademelerinde görev almıştır (Hebel, 1987, s. 602). Onu övdüğü bir kasidesinde el-Hebel şöyle demiştir (Hebel, 1987, s. 261-262):

أَعَزَّ الْهُدَىٰ مُرِّ فِي الزَّمَانِ بِمَا تَشَأْ	فَأَنْتَ لِعُمْرِي فِي بَنِيهِ وَحِيدُ
تَظُنُّ الْكِرَامَ الْمَجْدَ مَا يَبْتَنُونَهُ	وَلَيْسَ سِوَى مَا تَبْتَنِي وَتُشِيدُ
فَكَمْ مِنْ فَخَارٍ أَنْتَ دُونَ الْوَرَى لَهُ	نَهَضْتَ وَأَبْنَاءَ الزَّمَانِ قُعُودُ
وَمَكْرَمَةٍ بُكْرٍ بَنَيْتَ أُسَاسَهَا	وَهُمْ عَنْ بِنَاءِ الْمَكْرَمَاتِ رُقُودُ
وَرُبَّ رَفِيعِ الذِّكْرِ أَخْمَلَتْ ذِكْرَهُ	فَكُلُّ عَمِيدٍ مُدُّ نَشَاتٍ عَمِيدُ
وَأَتَعَبْتَ أَهْلَ السَّبْقِ فِي حَلَبَةِ الْعُلَى	بِمَا رُحْتَ مِنْهَا تَبْتَدِي وَتُعِيدُ
وَكَمْ أَظْهَرْتَ أَوْصَافَكَ الْغُرُّ	بِرَاهِينَ مَجْدٍ مَا لَهْنُ جُحُودُ
وَكَمْ نَقَصْتَ لِلنَّيْلِ يَوْمًا أَصَابِعُ	وَبَحْرُكَ مَا ازْدَادَ النَّوَالُ يَزِيدُ
بِشَمَائِلَ تَزْرِي بِالصَّبَا وَبَلَاغَةً	وَبَأْسُ يَذِيبُ الرَّاسِيَّاتِ وَجُودُ
وَمَا لَسْتُ أَحْصِي مِنْ فَضَائِلِ جَمَّةٍ	غَدَتْ وَهِيَ فِي جِيدِ الْفَخَارِ عُفُودُ
عَلَى أَفْعَدْتَ عَجْزًا سِوَاكَ كَأَنَّهَا	جَوَامِعُ فِي أَغْنَاقِهِمْ وَفُيُودُ

Ey rehberlerin en değerlisi, zamanda dilediğin gezin, Ömrüme yemin olsun ki sen zamanın çocukları içinde yeganesin.

Yüce kişiler yaptıkları şeyin değerli ve kıymetli olduğunu zannederler, oysa ki değerli şeyler, senin yapıp ettiğinden başkası değildir.

Nice gurur duyulacak şeyler var ki insanlar otururken sen onları ayağa kaldırdın.

Ve nice benzersiz asalet var ki sen onun temellerini inşa ettin, insanlar ise uykuda idi.

Nice şanı yüce insanlar vardı ki sen onların isimlerini unutturdun ve her lider senin ortaya çıkmanla ayak oldu.

Sen yücelik yarışında yarışanları yordun, sen bu yarışta hep onlara tur bindiriyordun.

Senin ortaya çıkan inkâr edilemez nice vasıfların insanlara şerefin delillerini gösterdi,

Nice parmaklar var ki bir şeyleri elde etmek istediklerinde kısalır, senin denizinin ise hediyeleri arttıkça artar.

Senin erdemlerin gençleri küçük düşürür, belâgatın ve cömertliğin sarsılmaz yüce dağları eritir.

Senin sayısız faziletlerini sayamam, bu faziletler erdemini boynunda bir gerdanlık oldu.

Yüce değerler senin dışındaki herkesi aciz bıraktı, sanki bu yücelikler onların boynunda zincir ve pranga gibidir.

3.6.2. el-Hüseyn b. el-Mutahhar el-Cermûzî'yi Medhi

el-Hüseyn b. el-Mutahhar el-Cermûzî de (ö. 1685) şairin divanda övdüğü yakın dostlarından biridir. Söz konusu şahıs idarecilik de yapmıştır. Öldüğü zaman el-Hebel kendisine bir mersiye yazmış ve ona olan sevgisinin ne denli büyük olduğunu bu yolla göstermeye çalışmıştır (Hebel, 1987, s. 602). Onu övdüğü kasidesi şöyledir (Hebel, 1987, s. 264):

طَلَابِ الْعُلَى وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِنْ شُغْلِ	أَرْوَحُ وَأَغْدُو دَائِمًا لَيْسَ لِي سِوَى
لَهَا أَبَدًا مَا عِشْتُ أَمْلِي وَأَسْتَمْلِي	أَهِيْمُ بِأَبْكَارِ الْقَرِيضِ فَلَمْ أَزَلْ
وَمِنْ غَزَلٍ مَا قَالَهُ أَحَدٌ قَبْلِي	فَمِنْ مَلَحٍ سَيَّرْتُهَا أَدْبِيَّةَ
إِلَى ذِي الْعَطَاءِ الْجَمِّ وَالنَّائِلِ	وَمِنْ مَدَحٍ كَالرَّوْضِ حُسْنًا بَعَثْتُهَا
إِلَى الْمُقِلِّ الْأَسْمَى إِلَى الْجَانِبِ	إِلَى كَعْبَةِ الْجُدْوَى إِلَى حَرَمِ الْغَنَى
لَهُ مِثْلٌ وَالْمِثْلُ يُبْصِرُ بِالْمِثْلِ	إِلَى السَّيِّدِ النَّدْبِ الَّذِي لَيْسَ فِي
عَزَائِمٍ أَغْنَتْهُ عَنِ الْخَيْلِ وَالرَّجْلِ	إِلَى شَرَفِ الدِّينِ الْحُسَيْنِ الَّذِي لَهُ
بِكَفِّ وَأَسْمَى مَنْ يَسِيرُ عَلَى رَجْلِ	إِلَى الْمَاجِدِ الْوَهَّابِ أَسْمَحُ مَنْ خَبَا
إِذَا ضَنَّ هَامِي الْوَبْلِ تُغْنِي عَنْ	إِلَى أَصْنَدِ رَحْبِ الْفَنَاءِ جُودُ كَفِّهِ
وَلَكِنَّهُ مِنْ دُونِهِمْ فَارَ بِالْخَصْلِ	إِلَى مَلِكٍ جَارَتْهُ أَمْلاكَ عَصْرِهِ
فَبُورِكَ مَنْ فَرَعَ كَرِيمٍ وَمَنْ أَصْلَ	إِلَى فَرْعٍ مَجْدٍ أَصْلُهُ سَيِّدُ الْوَرَى

Her dem gelir giderim, yücelikleri aramaktan başka -elhamdulillah- başka bir işim yok,

Kafiyelerin el değmemişliğine vurgunum, ömrüm boyunca arzum bu ve şiir yazmaktır.

Bazen tatlı edebi nükteler çizer, bazen de benden önce söylenmemiş gazeller söylerim.

Bazen de güzellikte bahçe gibi methiyeler dizer bol ihsan sahiplerine ya da cömertlik elde etmek gayesiyle gönderirim.

Armağanlar Kabesine, zenginlik mabedine, en yüksek kaleye, ovalıklara,

Yücelikte kendine bir eş olmayan seçkin efendiye, ancak kendisi kendisine eş olana,

Dinin şerefine, yüceliklerinin onu ayak ve atlardan müstağni kıldığı el-Hüseyn'e,

Şerefli, bağışlayan, elindeki saklayandan daha cömert ve yürüyenden daha yüce,

Öyle bir cömerde ki yağmur cimrilik yaptığında bile yağmura ihtiyaç bırakmaz,

Öyle bir hükümdara ki, çağının hükümdarları ona komşuluk eder, fakat O, onlara karşı başarı sağlar.

Aslı insanların efendisine dayanan bir asalet şubesi. Ne mübarek bir şube ve ne mübarek bir asıl.

4. SONUÇ

el-Hasanu'l-Hebel, erken yaşta vefat etmesine rağmen Yemen-Arap edebiyatında adından söz ettirmeyi başarmıştır. Şiirlerindeki dil becerisi, dönemin sosyal yapısına uygun dil kullanımı döneminin ilmi ve edebi çevresinde kabul görmüş ve bu kabul önemli makamlara getirilmesi ile karşılık bulmuştur. Divanında yer alan şiirlerde Arap şiirinin genel temalarını kullanmış bunların içerisinde en fazla medih temalı şiirlere yer vermiştir. Genel de Ehl-i beyt özel de Hz. Ali'nin methiyeleri sayıca daha fazladır. Bu kasideler de daha çok cesaret, ilmi derece, cömertlik, adalet, iyilik vs. gibi klasik Arap medih formunda kullanılan nitelikleri O da kullanarak bu geleneğe bağlılığını göstermiştir. Sadece Ehl-i beyt ile ilgili değil aynı zamanda dönemin idarecileri ve yakın dostlarına da methiyeler dizmekten geri kalmamıştır. Yöneticileri ve dostlarını methederken kişinin gerçek karakterini ve ahlaki değerlerini yansıtmayı esas almaktadır. Bu yaklaşım ile abartılı ifadelerden, aşırılıktan ve çıkar ilişkisine dayalı bir eğilim göstermekten uzak durmaya çalışmıştır. Bu durum methi bir kazanç ya da bir makam elde etme çabasında olmadığını delilidir.

KAYNAKÇA

- Cafer, K. (t.y.). *Nakdu's-Şi'ir*. Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye.
- Ebi'r-Ricâl, A.S. (2004). *Matlau'l-Budur* (1. bs, C. 3). Merkezu Ehli'l-Beyt Li'd-Dirâsâti'l-İslamiyye.
- Ebu Hakka, A. (1962). *Fennu'l-Medîh*, (1. bs). Dari's-Şark'il-Cedîd.
- el-Hamevî, Y. (1977). *Mu'cemü'l-Buldân* (1. bs, C. 2). Dâru Sadr.
- el-Hasenî, Ş.Z. (1999). *Nesmetu's-Seher Bi Zikri Men Teşeyye'a ve Şe'are*, (C. 1). Dâru'l-Muerrihi'l-'Arabî.
- el-Hebel, H. (1987). *Divânu'l-Hebel* (2. Baskı). ed-Dâru'l-Yemeniyye.
- el-Hibşî, A.M. (1986). *El-Edebu'l-Yemenî* (1. bs). ed-Dâru'l-Yemeniyye.
- el-İsfahânî, E. (2008). *El-Eğânî* (3. bs, C. 1). Dâru Sadr.
- el-Muhibbî. (t.y.). *Hulâsatu'l-Eser Fi A'ayani'l-Karni'l-Hâdî Aşer* (C. 2).
- el-Kevkebânî, Ş.A.(1990). *Tîbu's-Semer Fî Evkâti's-Seher*. Mektebetu'l-İrşâd.
- Ergin, M.M. (2014). *Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Şiirleri*. Aybil Yayınları.
- eş-Şevkanî, (t.y.). *El-Bedru't-Tâli'* (C. 1). Dâru'l-Kitabi'l-İslamî.
- Gökalp, Y. (2013). *Zeydiyye*. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (C. 44, s.328-331). TDV Yayınları.
- İbn Hazm, (t.y.). *Cemheretu Ensâbi'l-Arab*, (5. bs). Dâru'l-Mea'rif.
- İbn Manzur, (1419). *Lisânü'l-'Arab* (C. 1). Dâru İhyai'l Turasi'l Arabi.